

Seat No. : _____

AR-115

May-2016

B.A., Sem.-II

CC-111 : Economics

(Elementary Economics – II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

1. બજાર એટલે શું ? બજારના કાર્યો સમજાવો. **14**

અથવા

સરેરાશ સ્થિર ખર્ચ, સરેરાશ અસ્થિર ખર્ચ, સરેરાશ કુલ ખર્ચ તેમજ સીમાંત ખર્ચના ખ્યાલો આકૃતિસહ સમજાવો.

2. (અ) નાણાંની માંગના હેતુઓ જણાવો. **14**

(બ) નાણાંની માંગને અસર કરતાં પરિબલો વર્ણવો.

અથવા

નાણાંનો અર્થ અને કાર્યો ચર્ચો.

3. આર્થિક વૃદ્ધિ અને આર્થિક વિકાસના ખ્યાલો સમજાવી, આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકો અંગે ચર્ચા કરો. **14**

અથવા

માનવવિકાસ આંક એટલે શું ? માનવવિકાસ આંકની રચના સમજાવો.

4. પરોક્ષ કરવેરાનો અર્થ સમજાવી, તેના લાભ-ગેરલાભની ચર્ચા કરો. **14**

અથવા

(અ) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્રનો ખ્યાલ સમજાવો.

(બ) વિકાસલક્ષી અને બિન-વિકાસલક્ષી ખર્ચની ચર્ચા કરો.

AR-115

1

P.T.O.

5. (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો :

7

- (1) જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો આંક _____ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યો.
(એડમ સ્મિથ, મોરિસ ડેવિસ)
- (2) અપૂર્ણ હરિફાઈવાળા બજારમાં પેટીની સરેરાશ આવક રેખાનો ઢાળ _____ હોય છે.
(ધન, ઋણ)
- (3) _____ નાણાંની સૌથી વિસ્તૃત વ્યાખ્યા છે. (M₄, M₁)
- (4) જો ખર્ચમાં ટૂંકાગાળામાં ફેરફાર થઈ શકે તો તે _____ ખર્ચ છે. (સ્થિર, અસ્થિર)
- (5) કેઈન્સના મતે નાણાંની માંગ માટેનો સૌથી મહત્વનો હેતુ _____ છે.
(સાવચેતીનો, સટ્ટાકીયનો)
- (6) _____ વિકસતા દેશો માટેનો માનવ ગરીબી આંક છે. (HPI-1, HPI-2)
- (7) કુલ આવક કરતાં કુલ ખર્ચ વધી જાય ત્યારે અંદાજપત્રમાં _____ ઉદ્ભવે છે.
(પુરાંત, ખાધ)

(બ) નીચેના વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે ચકાસો :

7

- (1) ભારતમાં ₹ 1ની ચલણી નોટ બહાર પાડવાનો અધિકાર માત્ર રિઝર્વ બેંકને છે.
- (2) મંદીના સમયમાં વધુ ખર્ચ કરીને પણ ખાધવાળું અંદાજપત્ર સરકારે આપવું જોઈએ એવું કહેનાર અર્થશાસ્ત્રી કેઈન્સ હતા.
- (3) કાચો માલ ખરીદવા પાછળ કરાતું ખર્ચ સ્થિર ખર્ચ છે.
- (4) પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ વેરાઓની આવકનો સમાવેશ મહેસૂલી આવકમાં કરવામાં આવે છે.
- (5) વસ્તુઓ પરના વેરા પ્રત્યક્ષ વેરા છે.
- (6) સરેરાશ આવક એટલે ઉત્પાદનના એકમદીઠ આવક.
- (7) આરોગ્ય પાછળ થતું ખર્ચ બિન-વિકાસલક્ષી ખર્ચ છે.

Seat No. : _____

AR-115

May-2016

B.A., Sem.-II

CC-111 : Economics

(Elementary Economics – II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : All questions carry equal marks.

1. What is Market ? Explain the functions of Market. **14**

OR

Explain the concepts of average fixed cost, average variable cost, average total cost and marginal cost with the help of diagrams.

2. (a) Mention the motives of demand for money. **14**
(b) Describe the factors affecting demand for money.

OR

Discuss the meaning and functions of money.

3. Explain the concepts of economic growth and economic development and discuss the indicators of economic development. **14**

OR

What is meant by Human Development Index ? Explain construction of Human Development Index.

4. Explain the meaning of indirect taxes, what are the advantages and disadvantages of Indirect taxes. **14**

OR

(a) Explain the concept of zero-based budgeting.
(b) Discuss developmental and non-developmental expenditure.

AR-115

3

P.T.O.

5. (a) Choose the correct option :

7

- (1) Physical quality of life index was developed by _____.
(Adam Smith, Morris Davis)
- (2) Under imperfect competition the average revenue curve of a firm is _____ sloping.
(upward, downward)
- (3) _____ is the broadest definition of money. (M₄, M₁)
- (4) Costs which can change in the short run are known as _____ costs.
(Fixed, Variable)
- (5) _____ motive of demand for money is very important according to Keynes.
(Precautionary, Speculative)
- (6) _____ is the Human Poverty Index for developing nations.
(HPI-1, HPI-2)
- (7) When total expenditure exceeds total revenue, it results in a _____ in the budget.
(Surplus, deficit)

(b) State whether the following sentences are true or false :

7

- (1) Only Reserve Bank has authority to release one rupee currency in India.
- (2) By increasing expenditure during depression Government should present a deficit budget – is said by Economist Keynes.
- (3) Cost of buying raw material is fixed cost.
- (4) Revenue from direct and indirect taxes is a part of revenue receipts.
- (5) Taxes on goods are called direct taxes.
- (6) Average revenue is the revenue per unit of the produce.
- (7) Expenditure on health is non-developmental expenditure.
